OD OKROGLE MIZE DO SLAVNOSTNE AKADEMIJE

Kako smo praznovali 50 let Slovenskega etnološkega društva?

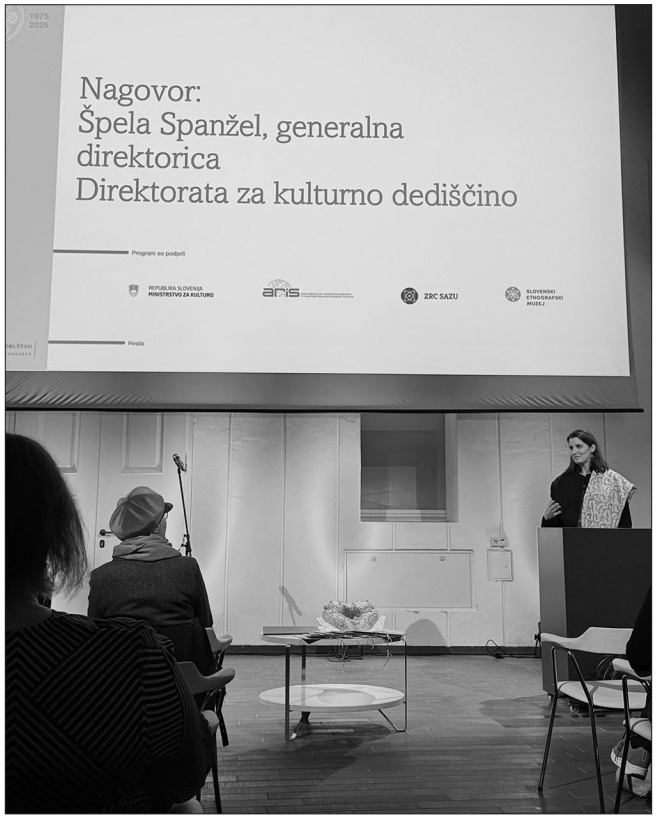

Okrogla miza Stanovska društva kot skupnost: med znanostjo, stroko in ljubeznijo v Slovenskem etnografskem muzeju (foto: Jaka Aljec, Slovenski etnografski muzej, 22. 10. 2025).

Slovensko etnološko društvo je 22. oktobra 2025 praznovalo abrahama, če se izrazimo v maniri šeg življenjskega kroga. Praznovanje te obletnice ni bilo samo veselo in slovesno, pač pa je ponudilo tudi prostor za refleksijo o odnosih med znanostjo, stroko ter ljubiteljskimi raziskovalci in zbiratelji, ki že pol stoletja krojijo delovanje društva, krepijo njegovo družbeno vlogo ter skrbijo za razvoj etnologije in kulturne antropologije. Kot se spominja Naško Križnar, so že na ustanovnem sestanku ugotavljali, da so »vertikalne povezave, ki so v ustanovah, […] pomembne za rast institucij, društvo pa povezuje ljudi ne glede na institucije in mora skrbeti za razvoj stroke ter za delovanje na področju stroke. Hvala bogu se je v društvu potem to nekako realiziralo, da smo bili povezani.«

Jasna Fakin Bajec je v uvodu v okroglo mizo spregovorila o zgodovini društev (foto: Jaka Aljec, Slovenski etnografski muzej, 22. 10. 2025).

Generalna direktorica Direktorata za kulturno dediščino Špela Spanžel je društvu ob 50-letnici podelila priznanje in zahvalo Ministrstva za kulturo Republike Slovenije (foto: Aleš Gačnik, Atrij ZRC SAZU, 22. 10. 2025).

* Saša Poljak Istenič, dr. etnologije, izr. prof., višja znanstvena sodelavka, ZRC SAZU, Inštitut za slovensko narodopisje; sasa.poljak@zrc-sazu.si.

Maroltovke, pevska skupina Akademske folklorne skupine France Marolt (foto: Aleš Gačnik, Atrij ZRC SAZU, 22. 10. 2025).

Glasbenica, flavtistka in pedagoginja Tinkara Kovač (foto: Aleš Gačnik, Atrij ZRC SAZU, 22. 10. 2025).

Film Mance Filak *Slovensko etnološko društvo – spomini na začetek*,[1] iz katerega je zgornji citat in ki je bil premierno predvajan na slavnostni akademiji ob 50. obletnici društva, povzema spomine štirih častnih članov – ob Našku Križnarju še Janeza Bogataja, Marka Terseglava in Marije Stanonik. Njihova pričevanja o začetkih delovanja društva razkrivajo vzporednice z današnjimi dejavnostmi. Slovensko etnološko društvo je skozi desetletja povezovalo raziskovalne ustanove, univerzitetno okolje, muzeje, konservatorsko stroko, študentke in študente, ljubiteljske raziskovalce, lokalna okolja in širšo javnost. Njegova moč ni bila samo v formalnih programih, temveč tudi v tem, da je ustvarjalo prostor kolegialnega srečevanja, burnih razprav, osebne solidarnosti ter medgeneracijskega prenosa znanj in izkušenj.

Praznovanje je bilo razdeljeno na dva dela. Dopoldne smo razmišljali ob okrogli mizi z naslovom Stanovska društva kot skupnost – med znanostjo, stroko in ljubeznijo, zvečer pa praznovali na slavnostni akademiji pod sloganom *50 let društvenih vezi*. Izbira prostorov za obe dejavnosti ni bila naključna: okroglo mizo je gostil Slovenski etnografski muzej, kjer ima društvo svojo pisarno in izvaja večino svojih dejavnosti, akademijo pa ZRC SAZU, pod okriljem katerega so se leta 1981 združili inštituti, ki so bili v času ustanovitve društva del Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Prav SAZU je gostila ustanovni občni zbor društva.

»Stanovska društva so skupnosti, ki jih ne pogojuje geografska bližina, ampak ljubezen do stroke in njenega razvoja. So sidrišča za strokovnjake, ki želijo svoja znanja mrežiti z drugimi na temeljih spoštovanja in sodelovanja. Ponujajo možnosti in priložnosti za prepletanje znanosti, stroke in ljubezni do izbranega profesionalnega poslanstva. Ustvarjajo lastno dediščino in so odskočna deska za inovativne strokovne ideje, ki odpirajo prostor raznovrstnim prihodnostim,« je pisalo na vabilu za okroglo mizo, na kateri so sodelovali predsednica Slovenskega etnološkega društva Tanja Roženbergar, predsednica Hrvaškega etnološkega društva Olga Orlić, ustanovna članica Slovenskega sociološkega društva Maca Jogan in predsednica združenja ICOMOS Sonja Ifko. V uvodu je Jasna Fakin Bajec navzoče popeljala po zgodovini društev, Tanja Roženbergar pa je povzela zgodovino Slovenskega etnološkega društva. Pod vodstvom Saše Poljak Istenič so navzoče razpravljale o društvenih dejavnostih, o sorodnih problemih društvenega udejstvovanja in o vlogi društev pri reševanju sodobnih družbenih vprašanj.

Večerna akademija, ki jo je povezoval Tomaž Simetinger, je proslavljala predvsem kontinuiteto odnosov, ki so se v

1 Film je dostopen na platformi Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=BhPXNiSpmWQ (dostop 4. 6. 2026).

društvu oblikovali skozi desetletja. »Društvene vezi« iz naslova ne označujejo le formalnega članstva, temveč tudi osebne, strokovne in generacijske povezave, brez katerih društvo ne bi moglo delovati. S kulturnim programom so ga popestrile Maroltovke, pevska skupina Akademske folklorne skupine France Marolt, ter glasbenica, flavtistka in pedagoginja Tinkara Kovač. Akademije se je udeležila tudi generalna direktorica Direktorata za kulturno dediščino Špela Spanžel, ki je društvu ob 50-letnici podelila priznanje in zahvalo Ministrstva za kulturo Republike Slovenije za pomemben prispevek na področjih povezovanja etnološke stroke ter promocije in popularizacije področja etnologije. Drugi simbolno pomemben dogodek pa je bila podelitev priznanj zaslužnim in ustanovnim članom, ki so ključno prispevali k razvoju društva.

Praznovanje 50-letnice Slovenskega etnološkega društva je združilo vse tri časovne ravni: preteklost s filmom o njegovih začetkih in počastitvijo prvih članov, sedanjost s srečanjem članov in podpornikov, inštitucij in posameznikov, ki so skupaj praznovali polstoletni jubilej, ter prihodnost z okroglo mizo, ki je odprla vprašanje, kako bo društvo v prihodnjih letih in desetletjih odgovarjalo na nove strokovne, družbene in organizacijske potrebe ali izzive. Pokazalo je, da so njegovo bistvo res vezi oz. odnosi, ki so se stkali – in se še vedno tkejo – na sestankih in praznovanjih, na predavanjih, simpozijih in ekskurzijah, med etnologi, ljubiteljskimi društvi in strokovnimi ustanovami. 22. oktobra tako nismo praznovali le obletnice ustanovitve, ampak tudi žlahtnost in živahnost etnološke skupnosti.